

Láhka (2009:724) našuvnnalaš minoritehtain ja minoritehtagielain

t.o.m. SFS 2018:1367

SFS nr: 2009:724

Departemeanta/eiseváldi: KulturDepartemeanta

Dahkkojuvvon: 2009-06-11

Divvojuvvon: t.o.m. SFS 2018:1367

Rievadanregisttar: SFSR (Ráđđehuskansliija)

Gáldu Ollesdeaksta (Ráđđehuskansliija)

Almmolaš mearrádusat

1 § Dát láhka siskkilda mearrádusaid našuvnnalaš minoritehtain, našuvnnalaš minoritehtagielain, hálddašanguovlluin ja rievttis geavtit minoritehtagiela hálddašaneiseválddiid luhtte ja duopmostuoluin sihke boarrásiidfuolaheami mearrádusain. Láhka siskkilda maid mearrádusaid lága heiveheami čuovvumis. Láhka (2018:1367).

2 § Našuvnnalaš minoritehtat leat juvddálaččat, romenat,sámit, ruohtasuopmelaččat ja duortnuslaččat Ruota geatnegasvuoda mielde Eurohpárađi rámmakonvenšuvnna jelgii našuvnnalaš minoritehtaid suddjemis (SÖ 2000:2) ja eurohpalaš njuolggadusas riikkaoasi-dehe minoritehtagielas (SÖ 2000:3).

Giellalágas (2009:600) anges att de našuvnnalaš minoritehtagielat leat suomagiella, jiddisch, meänkieli, romani chib ja sámegiella.

3 § Gielddat ja eanadiggi galget dieđihit našuvnnalaš minoritehtaide sin vuoigatvuodain ja almmolaš vásttus dán lága jelgii dain čállosiin maida láhka čujuha. Seamma guoská stáhtalaš hálddašaneiseválddiid maid doaibma lea mearkkašahti našuvnnalaš minoritehtaide dehe minoritehtagielaide. Láhka (2018:1367).

4 § Giellalágas (2009:600) namuhuvvo ahte Servodat lea erenomáš vástu suddjet ja ovddidit našuvnnalaš minoritehtagielaid.

Servodat galgá maid muđui ovddidit de našuvnnalaš minoritehtaid vejolašvuođaid sealluhit ja ovddidit iežas kultuvrra Ruotas. Máná kultuvrralaš identitehta ovddideapmi ja iežas minoritehtagiela geavtin galgá ovddiduvvot erenomážit.

5 § Hálddašaneiseválddit galget addit našuvnnalaš minoritehtaide vejolašvuođa váikkuheapmái jearaldagaide mat gusket sin ja nu guhkás go lea vejolaš ráđđádallat minoritehtaiguin dakkár jearaldagain.

Ráđđádallan vuosttas bihta jalgii galgá dáhpáhuvvat ahte hálddašaneiseválddiid dollet ráhkaduslaš ságastallama našuvnnalaš minoritehtaiguin dárkkuhussan bastit váldit vuhtii sin oainnuid ja dárbbuid eiseválddiid mearrádusaidahkamis. Láhka (2018:1367).

5 a § Hálddašaneiseválddit galget erenomážit ovddidit mánáid ja nuoraid vejolašvuođaid váikkuheapmái ja ráđđádallamii jearaldagain mat gusket sin ja heivehit hámiid dasa sin eavttuide. Láhka (2018:1367).

5 b § Gielddat ja eanadiggi galget dohkkehit ulbmiliid ja rávvagiid sin minoritehtapolitihkalaš bargui.

Diedut ulbmiliin ja rávvagiin mat leat dohkkehuvvon vuosttas bihtá jalgii galget gáibidettiin guđđojuvvot dan eiseváldái geas lea čuovvunvástu 20 §jalgii. Láhka (2018:1367).

Hálddašanguovllut

6 § Suomagiela hálddašanguovlun dárkkuhuvvo gielddat Botkyrka, Eskilstuna, Jiellevárri, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Giron, Köping, Pajala, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Övertorneå.

Meänkieli hálddašanguovlun dárkkuhuvvo gielddat Jiellevárri, Haparanda, Kiruna, Pajala ja Övertorneå.

Sámegiela hálddašanguovlun dárkkuhuvvo Árijátluovvi, Arvidsjávri, Berg, Jiellevárri, Härjedalen, Johkamohkki, Giron, Lycksele, Malå, Sorsele, Storuman, Strömsund, Upmi, Vilhelmina, Åre, Älvdalen ja Östersund.

7 § Eará gielddat o dat mat namuhuvvo 6 §.s sáhttet ohcama maŋŋel beassat suomagiela, meänkieli dehe sámegiela hálddašanguovlun. Ráđđehus váldá mearrádusa das ahte gielda beassá gullot hálddašanguvlui.

Gielda mii gullo hálddašanguvlui ráđđehusa mearrádusa mielde sáhtta ohcat ráđđehusas beassat eret hálddašanguovllus. Ráđđehus oazžu mearridit eret beassama jus leat erenomáš loses ákkat.

Ráđđehus oažžu diedihit rávvagiin laktáseamis ja eret beassamis hálddašanguovllus. Láhka (2018:1367).

Riekti geavtit suomagiela, meänkieli ja sámegiela eiseválddiid luhtte

8 § Ovttaskasas lea riekti geavtit suomagiela, meänkieli sihke sámegiela iežas njálmmálaš ja čálalaš aktavuodáiguin hálddašaneiseválddiiguin maid geográfalaš doaibmaguovlu ollásit dehe oassái guoská minoritehtagiela hálddašanguvlui. Dát guoská áššiid maidda ovttaskas lea oasálaš dehe sadjásaš oasálaš, jus áššis lea čanastat hálddašanguvlui.

Jus ovttaskas geavtá suomagiela, meänkieli dehe sámegiela dakkár áššis, eiseváldi lea geatnegas addit njálmmálaš vástádusa seamme gillii. Ovttaskasas geas váilu juridihkalaš veahkki lea riekti dan lassin gáibidit čálalaš jorgalusa mearrádusas ja mearrádusa ágga áššis suomagillii, meänkieli dehe sámegillii.

Eiseváldi galgá muđuinai viggat váldit vuostá ovttaskasaid sin gillii.

9 § Hálddašanguovllu olbmui lea riekti geavtit suomagiela, meänkieli dehe sámegiela njálmmálaš ja čálalaš aktavuodáin hálddašaneiseválddiiguin áššiin maidda ovttaskas lea oasálaš dehe sadjásaš oasálaš, ášši sáhttet gieđahallat bargit geat máhttet minoritehtagiela.

10 § Ovttaskasas lea álo riekti geavtit suomagiela, meänkieli ja sámegiela iežas čálalaš aktavuodáin Riekkabeivviid áittardeddiin dehe vealahanáittardeddiin. Seamma guoská ovttaskasa čálalaš aktavuodáin vuoigatvuodákánsleriin, Dáhkáduskássain, Vearrodoaimmahagain ja Bargogaskkusteddiin áššiin main ovttaskas lea oasálaš dehe sadjásaš oasálaš. Láhka (2018:1367).

11 § Hálddašaneiseválddit galget viggat gávdat bargiid geat máhttet suomagiela, meänkieli dehe sámegiela gos dat dárbbahuvvo ovttaskasa aktavuodáin eiseválddiiguin.

12 § Hálddašaneiseválddit ožžot mearridit sierra áiggiid ja sierra báikkiid váldin dihte vuostá ovttaskasa gii sárdnu suomagiela, meänkieli dehe sámegiela, sihke atnit sierra telefodnaáiggiid.

Riekti geavtit suomagiela, meänkieli ja sámegiela duopmostuoluin

13 § Dat gii lea oasálaš dehe sadjásaš oasálaš ulbmilis dehe áššis hálddašanrievttis, diggerievttis, eanan- ja birasduopmostuolus dehe mearrariektetuolus diggebires mii ollásit laktásit gielddaiguin Jiellevárri, Haparanda, Giron, Pajala ja Övertorneå lea riekti geavtit suomagiela dehe meänkieli ulbmila dehe ášši gieđahallamis, ulbmilis dehe áššis lea čanastat soames dáiguin gielddaiguin. Seamma guoská sámegiela dakkár duopmostuolus duopmobiriin mii mii ollásit laktásit gielddaiguin Árijátluovvi, Jiellevárri, Johkamohkki dehe Giron, ulbmilis dehe áššis lea čanastat soames dáiguin gielddaiguin.

Riekti att geavtit suomagiela, meänkieli respektive sámegiela siskkilda maid de duopmostuolut dit en duopmo dehe ett beslut i ett mål dehe ášši som avses i första stycket överLáhkaas. Láhka (2010:943).

14 § Riekti att geavtit suomagiela, meänkieli dehe sámegiela ulbmiliin dehe áššin duopmostuoluin 13 § siskkilda rievtti addit áššebáhpiriid ja čálalaš duođaštusa dán gillii, riekti oažžut dáid áššebáhpiriid mat gullojit ulbmili dehe áššit njálmmálaččat jorgaluvvot dán gillii ja riekti njálmmálaš gieđahallamis duopmostuolus sárdnut dán giela. Duopmostuollu galgá jorgalit áššebáhpiriid ja čálalaš nanostusaid ruotagillii, jus dat eai leat čielgasit dárbbášmeahttumat.

Muđuinna galget duopmostuolut viggat geavtit minoritehtagielaid iežaset aktavuodaiguin oasálaččain dehe su sadjásaččain.

Buot ulbmiliin ja áššiin mat siskkildit rievtti geavtit suomagiela, meänkieli dehe sámegiela duopmostuoluin 13 § jelgii oasálaččas dehe sadjásaš oasálaččas geas váilu lágalaš veahkki riekti gáibádusas oažžut duopmomearrádusa ja duopmoákka dehe mearrádusa ja mearrádusákkastallama čálalaččat jorgaluvvot dán gillii.

15 § Dat gii háliida geavtit suomagiela, meänkieli dehe sámegiela ášši gieđahallama áigge duopmostuolus 13 § jelgii galgá gáibidit dan aktavuodas go ášši álggahuvvo dehe vuosttas geardde oasálaš galgá geavtit sátnevuorus áššis.

Gáibádus oažžut jorgalusa 14 § goalmát čuoggá jelgii galgá buktot ovdan vahku siste das go duopmu dehe mearrádus lea dieđihuvvon, jus dakkár gáibádus ii leat bukton ovdan ovdal ášši gieđahaladettiin.

Jus gáibádus minoritehtagiela geavtimis dehe jorgalusa oažžumis bukto ovdan maŋŋel go namuhuvvo vuosttas ja nuppi čuoggás dan oažžu hilgut. Dakkár gáibádusa oažžu maid hilgut jus lea čielggas. ahte das lea soahpameahtun dárkkuhus.

16 § Jus oasálaččas dehe sadjásaš oasálaččas lea riekti geavtit suomagiela, meänkieli dehe sámegiela i riektegeavvamis, dulka galgá adnot 5 ceahki 6-8 §§ ja 33 ceahki 9 § riektegeavvanlága ja 50-52 §§ hálddašanproseassalága (1971:291) mearrádusaid mielde.

Suomagiella, meänkieli ja sámegiella ovdaskuvllas, dihto eará pedagogalaš doaimmas ja boarrásiidfuolaheamis

17 § Riekti ovttaskasaide dihto dáhpáhusas fállat ovdaskuvlla ja dihto eará pedagogalaš doaimma suomagillii, meänkieli dehe sámegillii heivehuvvo 8 ceahki 12 a § ja 25 ceahki 5 a § skuvlalágas (2010:800). Lágas (2018:1367).

18 § Gielda mii gullo hálddašanguvlui galgá fállat dasa gii gáibida vejolašvuođa oažžut oasi dehe mávssolaš oasi dan bálvalusas ja fuolaheamis man bargit geat máhttet suomagiela, meänkieli dehe sámegiela fállat boarrásiidfuolaheami rámaid siskkobealde. Láhka. (2018:1367).

18 a § Gielda mii gullo soames hálddašanguvlui galgá fállat dasa gii gáibida vejolašvuođa oažžut oasi dehe mávssolaš oasi dan bálvalusas ja fuolaheamis man bargit geat máhttet suomagiela, jiddish, meänkieli, romani chib dehe sámegiela, jus gielddas leat bargit geain lea dakkár giellamáhttu. Seamma guoská gieldda mii gullo dihto giela hálddašanguvlui giella go mii guoská eará gielaid. Láhka (2018:1367).

18 b § Gielda galgá dakkár fuolaheami rámaid siste mii fállonjuvvo 18 ja 18 a §§ jelgii váldit vára boarrásiid dárbbu sealluhit iežaset kultuvrralaš identitehta. Láhka (2018:1367).

18 c § Gielda galgá dieđihit dasa gii ohcá veahki boarrásiidfuolaheami rámaid siskkobealde vejolašvuođa dakkár bálvalussii ja fuolaheapmái mii addonjuvvo 18 ja 18 a §§. Láhka (2018:1367).

Spiehkastat

19 § Jus leat erenoamáš ákkat ráđđehus oažžu dieđihit mearrádusaid jus dihto eiseváldi mii lea ráđđehusa vuolde galgá guođdit eret heiveheamis 8 §.

Seamma guoská ráđđehusa fápmudeami eanadikki ja gieldda gielddalaš eiseváldi jearaldagas.

Čuovvun jno.

20 § Hálddašaneiseváldi dán lága heiveheapmi galgá čuvvonjuvvo. Ráđđehus dieđiha rávvagiin mas dehe main eiseváldiin lea vástu čuovvumis. Dát čuovvunvástu ii mearkkaš mangelágán ráđdjema dan bearráigeahččánvásttus mii eiseváldiin lea.

21 § Eiseváldi mas lea čuovvunvástu galgá ráđđeaddimiin, diehtujuohkimiin ja sullasaččain doaimmain veahkehit eará hálddašaneiseváldiid lága heivehemiin.